

INNOWACYJNE NARZĘDZIA do ZASTOSOWANIA w obszarze ZATRUDNIENIE I INTEGRACJA SPOŁECZNA

Szanowni Państwo,

W ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki wypracowywane są, współfinansowane ze środków Unii Europejskiej, innowacyjne rozwiązania problemów w ważnych dla życia publicznego obszarach polityk społecznych. Rozwiązania te powstają po to, aby w sposób bardziej skuteczny odpowiadać na wyzwania jakie stawia przed nami codzienność, takie jak np.: niedostosowanie oferty kształcenia zawodowego i ustawicznego do potrzeb rynku pracy, wysoka stopa bezrobocia wśród osób po 45 roku życia, niski poziom innowacyjności małych i średnich przedsiębiorstw, czy niedostateczny rozwój metod i narzędzi zarządzania w jednostkach samorządu terytorialnego.

Wartość powstających narzędzi jest o tyle duża, że wypracowywane są one przez osoby i instytucje na co dzień zajmujące się problemami, na które te rozwiązania odpowiadają - znając je z życia codziennego, wiedzą co stanowi ich źródło, i dzięki temu potrafią właściwie dobrać sposób ich rozwiązania. Użyteczność wypracowywanych narzędzi jest weryfikowana w praktyce poprzez testowanie przez osoby, których poszczególne problemy dotyczą. Dodatkowo, nowe narzędzia bardzo często powstają w ramach szerszej współpracy, w tym z instytucjami z innych państw, co zwiększa ich wartość poprzez spojrzenie na problem z szerszej perspektywy oraz możliwość zastosowania u nas metod sprawdzonych już gdzie indziej.

Niezwykle istotne jest także to, że wypracowane przez jedną instytucję narzędzia mogą być z powodzeniem zastosowane przez inne, które borykają się z podobnymi problemami. Same rozwiązania mają konkretną, gotową do zastosowania w praktyce formę – może to być np. poradnik, instrukcja działania, program kształcenia lub gotowy do wdrożenia model. Dostęp do tych rozwiązań jest bezpłatny, a ich zbiorcze zestawienie wraz z charakterystyką oraz gotowymi do pobrania narzędziami jest dostępne dla wszystkich.

Wszyscy mogą i powinni skorzystać z tych innowacji - dzięki nim można np. usprawnić swoją pracę, poprawić jakość życia w ważnym dla nas aspekcie, wzbudzić motywację do nauki i pracy w niszowym zawodzie. Korzyści jest tak dużo, jak samych rozwiązań, a wśród nich znajdują się zarówno takie, które można zastosować do problemów jednostkowych, jak też takie, które pomogą lub zainspirują w określeniu i rozwiązaniu szerszych problemów, związanych z zagadnieniami dotyczącymi grup społecznych np. zawodowych lub mniejszości.

Niniejsza informacja prezentuje narzędzia skupiające się wokół zagadnień związanych z instrumentami interwencji socjalnej i wyrównywania szans.

Prezentowane w materiale narzędzia mogą być zastosowane (powielone w całości lub zmodyfikowane) także w Państwa instytucjach lub instytucjach/podmiotach, z którymi Państwo współpracujecie.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

KRAJOWA
INSTYTUCJA
WSPOMAGAJĄCA

CENTRUM PROJEKTÓW
EUROPEJSKICH

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Do materiału dołączamy listę wypracowanych rozwiązań wraz z podstawowymi informacjami na ich temat. Opisy dotyczące innych bloków tematycznych w obszarze zatrudnienie i integracja społeczna, dostępne są na stronie internetowej KIW (www.kiw-pokl.org.pl; w zakładce „Innowacje” – „Upowszechnianie i mainstreaming”). Dodatkowo, zachęcamy do zapoznania się z narzędziami wypracowanymi w ramach innych obszarów związanych z innowacjami społecznymi: Edukacja i szkolnictwo wyższe, Dobre Rządzenie, Adaptacyjność (ścieżka dostępu do materiałów jak powyżej) oraz rozwiązań powstałych ramach Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL (www.kiw-pokl.org.pl; zakładka „Projekty i Produkty” – „IW EQUAL”).

Lista dostępnych rozwiązań nie jest zamknięta – wypracowywane są nowe narzędzia, które będą na bieżąco udostępniane na stronie internetowej KIW.

Zachęcamy do skorzystania z dostępnych już innowacyjnych rozwiązań!

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

KRAJOWA
INSTYTUCJA
WSPOMAGAJĄCA

CENTRUM PROJEKTÓW
EUROPEJSKICH

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

1.	Obszar zastosowania rozwiązań	ZATRUDNIENIE I INTEGRACJA SPOŁECZNA
2.	Blok tematyczny	<p><u>Instrumenty interwencji socjalnej i wyrównywania szans</u></p> <p>Liczba rozwiązań w ramach bloku –32.</p> <p>W ramach niniejszego bloku prezentowane są rozwiązania ukierunkowane na poprawę kompetencji społecznych i zawodowych młodzieży powyżej 15 roku życia oraz wsparcie rodzin dysfunkcyjnych (szczególnie w obszarze pełnienia funkcji wychowawczych) poprzez zastosowanie: ulepszonych modeli integracji społecznej i zawodowej młodzieży; podniesienie jakości metod wychowawczych stosowanych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych; udoskonalenie metod współpracy pomiędzy instytucjami odpowiedzialnymi za proces usamodzielniania się młodzieży; rozbudowę programów współpracy z rodzinami dysfunkcyjnymi i zwiększenie liczby narzędzi terapeutycznych stosowanych w takich sytuacjach. Wśród wypracowanych rozwiązań znajdują się między innymi: modele pracy wychowawczej ukierunkowanej na aktywizację zawodową wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych od momentu przyjęcia do placówki; udoskonalone i rozszerzone programy przeciwdziałania przemocy w rodzinie; programy profilaktyczne ukierunkowane na walkę z zachowaniami ryzykownymi wśród młodzieży oraz narzędzia edukacyjne mające na celu wsparcie rodziny w jej funkcjach ekonomicznych, poprzez naukę racjonalnego gospodarowania budżetem domowym.</p> <p>Poniżej scharakteryzowano poszczególne, węższe grupy tematyczne, które można wyodrębnić w ramach bloku <i>Instrumenty interwencji socjalnej i wyrównywania szans</i> oraz przedstawiono opisy przykładowych, konkretnych rozwiązań innowacyjnych w ramach poszczególnych grup. Należy jednocześnie pamiętać, że podział ten jest umowny i został zastosowany jedynie w celu ułatwienia zainteresowanym lektury niniejszego materiału.</p> <p><u>1. Grupa rozwiązań do zastosowania w obszarze aktywizacji zawodowej i usamodzielnienia osób opuszczających placówki opiekuńczo – wychowawcze (14 rozwiązań).</u></p> <p>Wśród propozycji w tym zakresie znajdują się rozwiązania, które można wykorzystać w celu poprawy sytuacji społeczno - zawodowej byłych wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych poprzez zastosowanie modyfikacji dotychczas stosowanych modeli wychowawczych. Wśród narzędzi wypracowanych w tym zakresie znajdują się między innymi: instrumenty wprowadzające udoskonalone metody współpracy wychowawców z wychowankami, mające na celu wydłużenie okresu przygotowania ich do usamodzielnienia oraz instrumenty wspierające wzmocnienie</p>

współpracy pomiędzy różnymi instytucjami odpowiedzialnymi za usamodzielnienie się wychowanków.

➤ **Przykładowe rozwiązanie dotyczące wsparcia edukacji zawodowej wychowanków.**

Rozwiązanie otrzymało wyróżnienie w konkursie Regaty Rozwoju: Liderzy innowacji i współpracy ponadnarodowej PO KL 2007-2013, w kategorii: Liderzy innowacji POKL.

Celem zastosowania rozwiązania jest poprawa skuteczności zadań podejmowanych przez młodzieżowe ośrodki socjoterapii na rzecz przygotowania wychowanków do wejścia na rynek pracy i zapewnienia im odpowiednich kwalifikacji. Rozwiązanie polega w szczególności na wypracowaniu dwóch narzędzi: autorskich programów szkoleń zawodowych oraz instrumentów integracji społecznej, które mają pomóc wychowankom w ich wyborach życiowych i zapobiegać ponownemu wykluczeniu społecznemu. Instrument integracji społecznej zawiera zróżnicowane metody pracy z wychowankami, które mają im pomóc zaplanować swój rozwój po opuszczeniu młodzieżowego ośrodka socjoterapii, wykorzystując metody pracy: aktywizacyjną, dramy, projektu, itp. Model zawiera także programy szkoleń zawodowych (np. fryzjer, krawiec, cukiernik, mechanik itp.), które zostały przygotowane i są realizowane wspólnie z lokalnymi przedsiębiorcami, dzięki czemu wychowankowie ośrodków mają większe szanse na znalezienie zatrudnienia. Nowością w zastosowanym rozwiązaniu jest odejście od biernego wsparcia wychowanków na rzecz zastosowania bardziej kompleksowego systemu włączającego w działania na rzecz aktywizacji tej grupy różne instytucje i organizacje związane z rynkiem pracy (np. izby rzemieślnicze i organizacje pracodawców). W rozwiązaniu kładzie się duży nacisk na ukazywanie młodzieży alternatywnych ścieżek rozwoju, które uwzględniają ich osobisty, zdiagnozowany w ramach wsparcia, potencjał. Realizator projektu opracował także zakres zmian prawnych dotyczących rozporządzenia Ministerstwa Edukacji Narodowej w sprawie rodzajów i szczegółowych zasad działania placówek publicznych, warunków pobytu dzieci i młodzieży w tych placówkach oraz wysokości i zasad odpłatności wnoszonej przez rodziców za pobyt ich dzieci w tych placówkach, niezbędnych do wdrożenia wypracowanego rozwiązania innowacyjnego.

➤ **Przykładowe rozwiązanie dotyczące instrumentów dla wychowawców.**

Celem zastosowania rozwiązania jest podniesienie skuteczności pracy wychowawców w placówkach opiekuńczo-wychowawczych poprzez zastosowanie modelu współpracy trójsektorowej, uwzględniającej przedstawicieli placówek opiekuńczo-wychowawczych, pracodawców i instytucji rynku pracy. Rozwiązanie polega na wdrożeniu modelu pracy wychowawczej ukierunkowanej na aktywizację zawodową wychowanków już od momentu ich przyjęcia do placówki. W proponowanym

rozwiązaniu wychowawcy pełnią rolę mentorów: opracowują wspólnie z podopiecznym indywidualny plan działania, jak również motywują ich do podejmowania działań dotyczących ich przyszłości poza placówką. W tym celu został opracowany podręcznik skierowany do wychowawców, zawierający zalecenia dotyczące metodyki pracy z młodzieżą oraz zasad współpracy z pracodawcami, a także program szkoleniowy na temat współpracy trójsektorowej. Nowością w zastosowanym rozwiązaniu jest ukierunkowanie pracy wychowawczej na ciągłą aktywizację wychowanków i podejmowanie przez nich samodzielnych decyzji na temat przyszłości i wykorzystanie do tego celu zmodyfikowanych instrumentów, takich jak np. indywidualny plan pracy.

➤ **Przykładowe rozwiązanie dotyczące stworzenia funkcji tzw. asystentów usamodzielnienia.**

Celem zastosowania rozwiązania jest wypracowanie skutecznego modelu usamodzielnienia wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo - wychowawczych poprzez wprowadzenie funkcji tzw. asystentów usamodzielnienia (tę rolę mogą pełnić wychowawcy zatrudnieni w placówkach). Rozwiązanie polega w szczególności na wczesnym rozpoczęciu procesu usamodzielnienia (rozpoczęcie pracy nad usamodzielnieniem już z wychowankami w wieku 14-15 lat) oraz skupieniu się na pomocy w rozwiązywaniu problemów psychologicznych poprzez indywidualną pracę z wychowankami w taki sposób, aby wypracowywać postawy samodzielności i zaradności życiowej. Nowością w zastosowanym rozwiązaniu jest wprowadzenie nowej specjalności: asystent usamodzielnienia, którego rola nie ogranicza się tylko do wsparcia w załatwianiu formalności, ale udzielania kompleksowej pomocy i doradztwa podopiecznym. Wychowankowie mają też możliwość uzyskania wsparcia w sytuacjach kryzysowych nawet do 2 lat po zakończeniu programu usamodzielnienia. W ramach rozwiązania opracowany został system szkoleń dla asystentów ds. usamodzielnienia przygotowujący wychowawców do pełnienia tych funkcji.

2. Grupa rozwiązań do zastosowania w obszarze wsparcia rodzin dysfunkcyjnych oraz młodzieży sprawiającej problemy wychowawcze (17 rozwiązań).

Wśród propozycji w tym zakresie znajdują się narzędzia, które można wykorzystać w celu wzmocnienia rodzin w pełnionych przez nie funkcjach wychowawczych, poprzez walkę z przemocą i alkoholizmem. Wśród dostępnych narzędzi znajdują się między innymi: programy współpracy instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, kampanie społeczne przeciwko stosowaniu przemocy oraz programy profilaktyczne mające na celu zapobieganie uzależnieniom i zachowaniom agresywnym wśród młodzieży.

➤ **Przykładowe rozwiązanie dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie.**

Celem zastosowania rozwiązania jest poprawa funkcjonowania gminnych zespołów interdyscyplinarnych, poprzez zwiększenie ich wiedzy i kompetencji oraz rozszerzenie ich dotychczasowego składu o przedstawicieli ponadgminnych instytucji/organizacji. Rozwiązanie polega w szczególności na odejściu od kryterium udzielania pomocy na podstawie miejsca zameldowania ofiar i sprawców przemocy, co umożliwi objęcie wsparciem ofiar przemocy zameldowanych w innych gminach niż sprawcy (dotyczy także dzieci uczęszczających do szkół położonych w innych gminach). W ramach rozwiązania został opracowany model pracy zespołu, który skupia najważniejsze instytucje odpowiedzialne za przeciwdziałanie przemocy, w ramach którego konsultowane są najtrudniejsze przypadki oraz przekazywane są informacje i doświadczenia w pracy z ofiarami przemocy. Nowością jest przygotowanie, dostępnego przez przeglądarkę internetową narzędzia informatycznego będącego systemem powiadamiania o przemocy w rodzinie odpowiednich służb. Dzięki temu rozwiązaniu możliwe będzie przyspieszenie reakcji oraz komunikacji pomiędzy instytucjami odpowiedzialnymi za udzielenie pomocy, a także ocena efektywności dotychczas podejmowanych działań. Narzędzie jest dostępne dla pracowników służb społecznych zajmujących się problemem przemocy w rodzinie, którzy będą posiadali swoje hasła i loginy. Aby uzupełnić działania zespołu został również opracowany model działań punktu konsultacyjnego, który ma ułatwić ofiarom przemocy dostęp do wiedzy na temat ich praw i możliwości uzyskania pomocy oraz program lokalnej kampanii społecznej przeciwko przemocy w rodzinie.

➤ **Przykładowe rozwiązanie dotyczące ograniczenia tzw. zachowań ryzykownych młodzieży.**

Celem zastosowania rozwiązania jest poprawa skuteczności działań profilaktycznych, podejmowanych na rzecz ograniczenia tzw. zachowań ryzykownych młodzieży, które dotychczas realizowane były w sposób rozproszony, tj. przez różne instytucje. Rozwiązanie polega w szczególności na wypracowaniu jednego spójnego programu profilaktycznego w zakresie przeciwdziałania patologiom społecznym, który jest realizowany przez wszystkie instytucje i organizacje społeczne odpowiedzialne za działania w przedmiotowym obszarze na poziomie gminy. Model przewiduje powołanie grupy składającej się z różnych instytucji z obszaru polityki społecznej, która odpowiada za zdiagnozowanie ww. problemów w danej gminie, opracowanie programu naprawczych działań, a następnie jego wdrożenie. Wypracowano także program profilaktyczny obejmujący katalog zachowań młodzieży uznanych za ryzykowne (np. nadużywanie alkoholu, stosowanie przemocy, próby samobójcze) oraz metody mające na celu redukcję tych zachowań poprzez stosowanie różnego rodzaju metod: treningu umiejętności społecznych, warsztatów rozwoju

		<p>osobistego, terapii uzależnień. Nowością w proponowanym rozwiązaniu jest odejście od tzw. profilaktyki uzależnień na rzecz profilaktyki problemowej, czyli skupienie się na zdiagnozowaniu przyczyn zachowań ryzykownych oraz wdrożenie skutecznych mechanizmów zaradczych.</p> <p>3. Rozwiązanie dotyczące edukacji w obszarze zarządzania finansami domowymi.</p> <p><u>Ze względu na zakres tematyczny niniejszego rozwiązania, nie jest możliwe ujęcie go w żadnej z wyżej opisanych grup rozwiązań.</u></p> <p>Celem zastosowania rozwiązania jest podniesienie kompetencji członków rodzin w zarządzaniu ich domowym budżetem. Wykształcenie umiejętności samodzielnego i racjonalnego oszczędzania i gospodarowania pieniędzmi stanowi kluczowy element przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz stwarza realne szanse na poprawę sytuacji finansowej wielu rodzin, a niejednokrotnie wyjście z ubóstwa. Wypracowane narzędzie polega w szczególności na zastosowaniu przez pracowników służb socjalnych ustandaryzowanych narzędzi edukacyjnych, mających pomóc ich podopiecznym w prawidłowym kształtowaniu nawyków zarządza finansami, począwszy od najmłodszych lat. W ramach modelu dostępne są: pakiet szkoleniowy dla tzw. edukatorów (pracowników socjalnych i innych pracowników służb społecznych) oraz dwa narzędzia wsparcia i edukacji finansowej, z których jedno jest skierowane do osób dorosłych a drugie do dzieci i młodzieży. Obydwa instrumenty zawierają zestaw scenariuszy, gier symulacyjnych i ćwiczeń dotyczących gospodarowania budżetem finansowym. Nowością w proponowanym rozwiązaniu jest włączenie do działań z zakresu pracy socjalnej elementów zarządzania finansami oraz edukacja w tym zakresie całych rodzin, z uwzględnieniem dzieci i młodzieży.</p> <p>Szczegółowe zestawienie narzędzi stanowi załącznik do niniejszego materiału.</p>
<p>3.</p>	<p>Do rozwiązania jakich problemów mogą się przyczynić narzędzia?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Przemoc i inne dysfunkcje, które utrudniają prawidłowe funkcjonowanie w rodzinach zagrożonych wykluczeniem społecznym; ➤ Niewystarczające narzędzia pracy z rodzinami zagrożonymi wykluczeniem społecznym stosowane przez pracowników instytucji pomocy i integracji społecznej/ terapeutów; ➤ Trudności dostosowawcze młodzieży powyżej 15 roku życia znajdującej się w trudnej sytuacji bytowej (np. opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze), która ma problemy z prawidłowym funkcjonowaniem w życiu społecznym i na rynku pracy; ➤ Niewystarczający poziom przygotowania młodzieży do samodzielnego funkcjonowania po opuszczeniu placówki opiekuńczo – wychowawczej, spowodowany niską skutecznością metod

		<p>wykorzystywanych w procesie ich przygotowania do usamodzielnienia;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Pogłębiające się zjawisko wykluczenia społecznego wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych w związku z długotrwałym bezrobociem; ➤ Brak odpowiednich nawyków racjonalnego planowania wydatków domowych wśród rodzin korzystających z pomocy społecznej.
4.	Do kogo adresowane są rozwiązania?	<p>Jakie instytucje/podmioty mogą zastosować wypracowane narzędzia w swojej działalności? (wykorzystanie zarówno systemowe, jak też jednostkowe – tj. do zastosowania w codziennej praktyce zawodowej pracowników)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Instytucje pomocy i integracji społecznej (w tym: powiatowe centra pomocy rodzinie oraz ośrodki pomocy społecznej), • Instytucje otoczenia rynku pracy (w tym: centra edukacji i pracy młodzieży), • Placówki opiekuńczo – wychowawcze, • Organizacje pozarządowe działające w obszarze pomocy społecznej i wyrównywania szans, • Administracja samorządowa. <p>Czyje problemy mogą zostać rozwiązane dzięki zastosowaniu wypracowanych narzędzi?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze, • Członków rodzin dotkniętych patologiami społecznymi, • Rodzin korzystających z różnych form pomocy społecznej, • Kadry zarządzającej oraz pracowników instytucji pomocy i integracji społecznej, otoczenia rynku pracy oraz placówek opiekuńczo – wychowawczych, organizacji pozarządowych, • Samorządów.
5.	Korzyści, które można uzyskać przy zastosowaniu narzędzi?	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Skuteczniejsza aktywizacja społeczna oraz zawodowa osób powyżej 15 roku życia poprzez stosowanie zmodyfikowanych programów aktywizacyjnych oraz terapeutycznych, takich jak np. modele planowania kariery; ➤ Wzrost poziomu usamodzielnienia wychowanków opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze, poprzez zastosowanie nowych metod aktywizacji tej grupy przez

		<p>wychowawców, np. w postaci mentoringu, indywidualnych planów pracy oraz treningów alternatyw życiowych uwzględniających propozycje różnych dróg rozwoju osobistego i zawodowego, a także wdrożenie modelu pracy wychowawczej ukierunkowanej na aktywizację zawodową wychowanków już od momentu ich przyjęcia do placówki;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Zwiększenie oferty narzędzi pracy dla terapeutów pracujących z młodzieżą zagrożoną wykluczeniem społecznym, np. z powodu nadużywania narkotyków lub alkoholu, poprzez zastosowanie różnego rodzaju metod, np.: treningu umiejętności społecznych, warsztatów rozwoju osobistego, terapii uzależnień; ➤ Poprawa kompetencji pracowników socjalnych pracujących z rodzinami zagrożonymi wykluczeniem społecznym oraz wychowankami placówek opiekuńczo – wychowawczych, poprzez poszerzenie instrumentów stosowanych w pracy socjalnej o np.: narzędzia edukacji finansowej wykorzystujące gry i zabawy ułatwiające poznanie systemu zarządzania finansami domowymi oraz funkcję tzw. asystentów usamodzielnienia wychowanków; ➤ Poprawa systemu współpracy pomiędzy służbami społecznymi oraz organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przemocy, poprzez sprawniejszą i szerszą wymianę informacji pomiędzy powołanymi do tego celu służbami, a także zastosowanie informatycznego systemu powiadamiania o przemocy w rodzinie.
6.	Powiązania z rozwiązaniami w innych obszarach tematycznych	<p>Rozwiązania przedstawione w ramach opisanego bloku wiążą się z rozwiązaniami w bloku „Uczniowie o indywidualnych potrzebach edukacyjnych” w obszarze Edukacja i szkolnictwo wyższe (projekty dotyczące tzw. „trudnej młodzieży”). Opisy tych bloków dostępne są pod adresem www. wskazanym w wierszu nr 7.</p>
7.	Szczegółowe informacje na temat poszczególnych rozwiązań	<p>Lista rozwiązań znajdujących się w bloku „Instrumenty interwencji socjalnej i wyrównywania szans” jest załączona do niniejszego materiału.</p> <p>Ponadto na stronie internetowej KIW (www.kiw-pokl.org.pl) można znaleźć:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wersję elektroniczną opisów poszczególnych bloków tematycznych oraz załączonych do nich list rozwiązań, dostępnych w zakładce „Upowszechnianie i włączanie”, • szczegółowe informacje na temat konkretnych rozwiązań, które są dostępne w zakładce „Projekty i produkty” – „POKL” – „Wyszukiwarka projektów i produktów”.

8.	Chcę skorzystać z rozwiązania i co dalej?	Narzędzia, które uzyskały pozytywną weryfikację są bezpłatnie udostępniane wszystkim zainteresowanym przez realizatorów projektów, instytucje finansujące projekt, a także Krajową Instytucję Wspomagającą. Rozwiązania gotowe do wdrożenia są dostępne na stronie internetowej www.kiw-pokl.org.pl . Informacje nt. rozwiązań, które są w trakcie wypracowywania są dostępne u podmiotów realizujących projekty.
9.	Informacje na temat bloku tematycznego	<p>Paulina Chodyra Koordynatorka Krajowej Sieci Tematycznej w obszarze Zatrudnienie i integracja społeczna Krajowa Instytucja Wspomagająca – Centrum Projektów Europejskich e-mail: paulina.chodyra@cpe.gov.pl.</p>

